

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL A. Ž. IR ADB „GJENSIDIGE“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2019 m. liepos 31 d. Nr. 242-307
Vilnius

Lietuvos bankas gavo A. Ž. (A. Ž.) (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir ADB „Gjensidige“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2018 m. spalio 21 d. įvyko eismo įvykis, kurio metu buvo apgadintas pareiškėjui priklausantis automobilis „Audi A6“ (toliau – įvykis). Pareiškėjas kreipėsi į draudiką, apdraudusį įvykio kaltininko civilinę atsakomybę privalomuoju transporto priemonių civilinės atsakomybės draudimu, prašydamas išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią pareiškėjo automobiliui padarytą žalą. 2018 m. spalio 24 d. pranešime apie įvykį draudikui pareiškėjas nurodė: „Nepasirinkęs saugaus atstumo atsitrenkė iš galo važiuosi transporto priemonė.“ 2018 m. spalio 24 d. draudikas atliko automobilio apžiūrą. 2018 m. lapkričio 20 d. pareiškėjas draudikui elektroniniu paštu pateikė įvykio vietos nuotraukas. 2018 m. lapkričio 23 d. pranešime draudikas paprašė pateikti trūkstamus dokumentus ir informavo pareiškėją, kad apskaičiuotas žalos dydis – 4 283,16 Eur. 2018 m. gruodžio 7 d. draudikas pareiškėjui elektroniniu paštu pateikė 2018 m. lapkričio 23 d. žalos sąmatą (joje nurodyta suma – 4 283,16 Eur). Jeigu ji nepriimtina, draudikas nurodė kreiptis į remonto įmonę ir pateikė rekomenduojamų remonto įmonių sąrašą. 2018 m. gruodžio 12 d. pranešimu draudikas informavo pareiškėją apie trūkstamą informaciją: remonto darbų sąmatą ir sąskaitą už remonto darbus. 2018 m. gruodžio 21 d. pranešimu draudikas informavo pareiškėją, kad laukia 2018 m. gruodžio 7 d. prašytos informacijos.

2019 m. sausio 11 d. pareiškėjas draudikui pateikė prašymą išmokėti draudimo išmoką pagal 2019 m. sausio 4 d. nepriklausomo turto vertintojo E. L. sudarytą Kelių transporto priemonės vertinimo ataskaitą Nr. *(duomenys neskelbiami)* (toliau – Vertinimo ataskaita). Vertinimo ataskaitoje nurodyta automobilio remonto kaina, įvertinus nusidėvėjimą, – 16 494,31 Eur be PVM (19 958,12 Eur su PVM). Taip pat pareiškėjas prašė draudiko atlyginti 372,53 Eur su įvykiu susijusių išlaidų. 2019 m. sausio 11 d. draudikas elektroniniu paštu pareiškėjui nurodė, kad negavo 2018 m. gruodžio 7 d. pranešime prašytos informacijos, taip pat pasiūlė atlikti realų automobilio remontą autorizuotame servise UAB „Moller Auto Keturi žiedai“. 2019 m. vasario 1 d. pranešimu draudikas informavo pareiškėją, kad laukia papildomos informacijos, kurios buvo prašoma pateikti 2018 m. gruodžio 7 d. elektroniniame laiške.

2019 m. vasario 7 d. pareiškėjas informavo draudiką, kad nesutinka su draudiko pateiktais pasiūlymais ir atsisako automobilį remontuoti servise. Draudikas informavo pareiškėją, kad, neatlikus realaus automobilio remonto, pridėtinės vertės mokestis nebus kompensuotas, nes realus prekių ir paslaugų pirkimas (pardavimas) nebus įvykęs.

2019 m. vasario 25 d. raštu draudikas informavo pareiškėją, kad apskaičiuota draudimo išmoka – 12 197,99 Eur: nuostolio dydis – 16 494,31 Eur, patirtos papildomos išlaidos – 412,53 Eur, atlyginama suma mažinama 4 708,85 Eur (su vairo kolonėle ir dulkių filtru susijusiais nuostoliais: vairo kolonėlė – 2 094,14 Eur, vairo kolonėlės nuėmimas ir uždėjimas – 19,43 Eur, vairo kolonėlės keitimas – 8,33 Eur, dulkių filtras – 2 586,95 Eur). Draudikas informavo, kad pateiktoje medžiagoje yra užfiksuotas automobilio vairo kolonėlės keitimas, tačiau nėra nustatyto jokio priežastinio ryšio su įvykiu.

Nesutikdamas su draudiko sprendimu, pareiškėjas 2019 m. kovo 20 d. draudikui pateikė pretenziją dėl nuostolio dydžio. Pareiškėjas prašė draudiko išmokėti likusią 4 708,85 Eur

draudimo išmoką. Pareiškėjas nurodė, kad draudikas niekaip nepagrindė, kodėl neturi mokėti draudimo išmokos, atlyginančios vairo kolonėlei padarytą žalą, nors Vertinimo ataskaitoje ir UAB „Moller Auto Keturi žiedai“ ekspertų išvadoje numatytas vairo kolonėlės keitimas. Pareiškėjas papildomai nurodė, kad, jo žiniomis, naujesniuose „Audi“ automobiliuose yra tokia elektros sistema, kuri sugenda po kiekvieno eismo įvykio – perdega elektros blokelis ir jį privaloma keisti.

2019 m. balandžio 3 d. raštu draudikas atsisakė tenkinti pareiškėjo reikalavimą. Nesutikdamas su draudiko sprendimu, pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos banką. Pareiškėjo teigimu, 2018 m. gruodžio 12 d. pranešimu draudikas įpareigojo jį kreiptis į trečiuosius asmenis, kurie sudarytų remonto darbų sąmatą. Atsižvelgdamas į tai, pareiškėjas kreipėsi į nepriklausomą turto vertintoją. Nepriklausomas turto vertintojas nurodė, kad, siekiant kuo objektyviau nustatyti automobiliui padarytą žalą, būtina kreiptis į autorizuotą „Audi“ automobilių parduotuvę bei servisą UAB „Moller Auto Keturi žiedai“. Automobilis buvo pristatytas į minėtą įmonę, pastaroji atliko automobilio ekspertizę ir parengė remonto darbų sąmatą.

Pareiškėjas nurodė, kad draudiko reikalavimu UAB „Moller Auto Keturi žiedai“ 2019 m. vasario 4 d. buvo atlikta ir pakartotinė automobilio ekspertizė, draudikui pageidaujant apžiūrėti automobilį dėl „galinio reduktoriaus ir išmetimo sistemos sugadinimų“. Pareiškėjo teigimu, pakartotinė ekspertizė patvirtino visas pareiškėjo nurodytas įvykio faktines aplinkybes. Draudiko atstovai teiravosi serviso darbuotojų, ar būtina keisti automobilio galinį reduktorių, duslintuvą, katalizatorių, vairo kolonėlę. UAB „Moller Auto Keturi žiedai“ darbuotojai žodžiu paaiškino, kad visos detalės, nurodytos Vertinimo ataskaitoje, tarp jų ir vairo kolonėlė, smūgio metu buvo pažeistos, išskyrus galbūt DPF filtrą, nes pastarajam patikrinti reikia atlikti endoskopinę analizę. Pareiškėjo teigimu, draudiko atstovai paprašė UAB „Moller Auto Keturi žiedai“ pateikti rašytinę išvadą, kad DPF filtro nebūtina keisti, ir nurodė nieko nerašyti apie vairo kolonėlės keitimo būtinumą. UAB „Moller Auto Keturi žiedai“ išvadoje nurodė: „Galinis reduktorius yra pažeistas nuo galinio duslintuvo. Vienareikšmiškai galinis reduktorius turi būti keičiamas. „Išmetimo sistemos katalizatorius“ yra sulenktas, todėl turi būti keičiamas. Kadangi duslintuvas ir katalizatorius yra sulenkti, didelė tikimybė, kad yra pažeistas ir DPF filtras. Detalesnė DPF filtro apžiūra jį išmontavus ir apžiūrėjus endoskopu.“

Pareiškėjas teigė, kad pakartotinė ekspertizė patvirtino visus Vertinimo ataskaitoje nurodytus automobilio defektus, išskyrus DPF filtrą, todėl draudikas pareiškėjui pasiūlė sumokėti 11 000 Eur draudimo išmoką. Pareiškėjui su tokiu siūlymu nesutikus, pareiškėjui išmokėta 12 197,99 Eur draudimo išmoka. Vis dėlto ši suma neatlygina pareiškėjo patirtų nuostolių, nes neatlyginti vairo kolonėlės sugadinimo nuostoliai. Pareiškėjas pažymėjo, kad per pakartotinę ekspertizę UAB „Moller Auto Keturi žiedai“ serviso darbuotojas patvirtino, kad vairo kolonėlė yra sugadinta ir ją būtina keisti: smūgio įvykio metu automobilio sistema, siekdama apsaugoti vairuotoją, aktyvuojasi, o tokios aktyvacijos metu vairo kolonėlės elektroninė dalis yra sugadinama. Draudiko atstovams tai buvo išaiškinta. Be to, draudiko atstovai patys tikrino vairą ir matė, kad pastarasis yra slankiojantis, t. y. pakeitęs savo pirminę poziciją. Todėl draudiko teiginiai, kad vairo kolonėlės gedimai nenustatyti per apžiūrą, neatitinka tikrovės. Draudiko samprotavimai ir siekis paneigti Vertinimo ataskaitoje nustatytus vairo kolonėlės gedimus yra prieštaraujantys elementariai logikai: jeigu vairo kolonėlė būtų buvusi sugadinta dar prieš įvykį, pareiškėjas nebūtų galėjęs važiuoti automobiliu, nes vairas iš esmės buvo nefunkcionuojantis, iššokęs iš savo pradinės padėties.

Taip pat pareiškėjas nesutiko su draudiko teiginiais, esą Vertinimo ataskaita tėra pelno siekiančių verslo subjektų, teikiančių remonto pasiūlymus, nuomonė. Vertinimo ataskaita yra tinkamas, teisiškai pagrįstas įrodymas. Vairo kolonėlės defektas ir poreikis ją keisti nustatytas tiek licencijuoto nepriklausomo turto vertintojo, tiek autorizuoto serviso, o draudikas savo sprendimą nemokėti dalies nuostolius atlyginančios draudimo išmokos grindžia tik savo samprotavimais ir nepateikia jokių savo poziciją patvirtinančių įrodymų. Pareiškėjas atkreipė dėmesį, kad draudikas neatsisakė išmokėti draudimo išmokos už vairo veleną, „vairo kont. žiedą“, kurie iš esmės yra susiję su vairo kolonėlės bei paties vairo defektais.

Pareiškėjas nesutiko su draudiko teiginiais, kad draudikas nebuvo informuotas apie automobilio patikrą „Audi“ atstovo servise, jam nesuteikta galimybė dalyvauti automobilio apžiūroje, sugadinimų vertinime. Pareiškėjas pažymėjo, kad žalos tyrimas truko penkis mėnesius. Tyrimo pradžioje draudikas pasiūlė sumokėti 4 000 Eur draudimo išmoką, jos pareiškėjas atsisakė. Tuomet draudikas įpareigojo pareiškėją pateikti remonto sąmatą (neprašė leisti dalyvauti sudarant remonto sąmatą, o įpareigojo pateikti jau parengtą

dokumentą). Vėliau draudikas teikė įvairius klausimus, į kuriuos pareiškėjas atsakė. Draudikas pareikalavo atlikti pakartotinę automobilio ekspertizę, kad būtų patvirtinti Vertinimo ataskaitoje nurodyti defektai. Jos metu UAB „Moller Auto Keturi žiedai“ patvirtino, kad vairo kolonėlė yra sugadinta, nes nuo smūgio automobilio apsaugos sistema sutraukė vairą į vidų, kad vairuotojas būtų apsaugotas nuo sužalojimų. Draudiko atstovai dalyvavo automobilio apžiūroje, uždavė klausimų UAB „Moller Auto Keturi žiedai“ ekspertams. Atsižvelgdamas į tai, pareiškėjas prašė Lietuvos banko rekomenduoti draudikui išmokėti pareiškėjui 2 121,9 Eur draudimo išmoką už įvykio metu sugadintą vairo kolonėlę. Taip pat pareiškėjas prašė rekomenduoti draudikui sumokėti papildomą 2 561,58 Eur draudimo išmoką, kuri turėjo būti išmokėta kartu su pirmine draudimo išmoka kaip pridėtinės vertės mokestis (toliau – PVM). Pareiškėjas nurodė, kad pagal teismų praktiką aplinkybė, kad draudėjas dar neatliko sugadinto turto atkūrimo (remonto) darbų, nėra pagrindas mažinti jam mokėtinos draudimo išmokos dydį PVM suma.

Lietuvos bankui pateiktame atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi draudikas prašė pareiškėjo reikalavimų netenkinti. Draudikas nurodė, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (toliau – TPVCAPDĮ) 12 straipsnio 2 dalimi, su eismo įvykiu susijęs transporto priemonės valdytojas ir pretenziją dėl padarytos per eismo įvykį žalos teikiantis asmuo privalo pateikti draudikui arba biurui turimus eismo įvykio ir žalos įrodymus, padėti jiems nustatyti įvykio aplinkybes ir žalos dydį, laikytis draudiko ar biuro nurodymų, jeigu jie buvo duoti, leisti draudikui ar biurui ištirti per eismo įvykį padarytos žalos priežastis ir nustatyti jos dydį. Pareiškėjas nenoriai bendradarbiavo su draudiku, vengė pateikti kelis kartus pakartotinai prašomą informaciją apie įvykį, taip pat savo iniciatyva priėmė sprendimus, neinformavęs draudiko ir nederinęs veiksmų bei apžiūros remonto įmonėje. Taip pareiškėjas trukdė objektyviai įvertinti nuostolį ir nustatyti susijusius sugadinimus.

Draudiko teigimu, pareiškėjo pateikta UAB „Moller Auto Keturi žiedai“ parengta automobilio remonto sąmata, į kurią įtrauktas vairo kolonėlės remontas, yra preliminarai, sudaryta neatlikus automobilio remonto. Vairo kolonėlės gedimas (jei toks ir buvo) galėjo atsirasti dar iki įvykio ir įtrauktas į bendrą sąmatą kompleksiškai paties pareiškėjo prašymu. Tam, kad šį gedimą būtų galima priskirti prie įvykio pasekmių, reikia atlikti faktinį automobilio remontą (nustatyti, ar tikrai tokie apgadinimai buvo ir galėjo atsirasti per įvykį) arba pateikti automobilio gamintojo rekomendacijas, kad po tokio pobūdžio automobilio apgadinimų toks gedimas galimas. Kol tokių įrodymų nėra pateikta, vairo kolonėlės remonto, kaip įvykio padarinių šalinimo, įtraukimas yra deklaratyvus ir nepagrįstas.

Vadovaudamasis surinkta medžiaga, draudikas padarė išvadą, kad UAB „Moller Auto Keturi žiedai“ pareiškėjo prašymu pateikė prielaidomis grįstą, neįpareigojantį remonto pasiūlymą, o nepriklausomas vertintojas, neturėdamas jokių svarių argumentų, juo pasinaudojo, atlikdamas pareiškėjo automobilio vertinimą.

Draudikas teigė pareiškėjui ne kartą nurodęs, kad žalos byloje nėra pateikta įrodymo, pagrindžiančio, jog vairo kolonėlės apgadinimas buvo padarytas, o jei ir buvo, kad apgadinimo priežastis yra įvykis. Dar per 2018 m. spalio 24 d. draudiko užsakymu atliktą apžiūrą buvo nurodyta, kad vairo kolonėlės defektacija turi būti nustatoma remonto metu. Automobilio remonto pareiškėjas nėra atlikęs, o pateikta Vertinimo ataskaita, kurioje vairo kolonėlės keitimo išlaidos yra įtrauktos į bendrą nuostolio dydį, negali būti vertinama kaip tinkamas įrodymas, pagrindžiantis, kad šios išlaidos yra tiesioginė įvykio pasekmė. Draudiko manymu, vertinant sugadintą transporto priemonę, siekiama nustatyti jai padarytą žalą, tačiau turto vertintojas nevertina eismo įvykio aplinkybių ir sugadinimų tarpusavio ryšio, konkrečių transporto priemonių sugadinimų tarpusavio ryšį su eismo įvykio aplinkybėmis nustato draudikas.

Draudikas atkreipė dėmesį, kad, gavusi draudiko užklausą, UAB „Moller Auto Keturi žiedai“ dalį sugadinimų nurodė tik kaip tikėtinus (2019 m. vasario 5 d. rašte UAB „Moller Auto Keturi žiedai“ paaiškino, kad tikimybė, jog įvykio metu buvo apgadintas DPF filtras, yra, tačiau detalesnė šio filtro apžiūra galima tik jį išmontavus ir apžiūrėjus). Draudikas pažymėjo, kad nei UAB „Moller Auto Keturi žiedai“, nei turto vertintojas Vertinimo ataskaitoje nepateikė jokių vairo kolonėlės sugadinimų, juo labiau priežastinio ryšio su įvykiu įrodymų.

Draudikas priėmė sprendimą nekompensuoti žalos už DPF filtrą ir vairo kolonėlę, nes nėra pateikta realių įrodymų, o remontuoti automobilį realiai ir remontuojant įvertinti galimai esančius sugadinimus pareiškėjas atsisako. Iš Lietuvos bankui pateiktos informacijos matyti, kad pareiškėjas sutinka su draudiko pozicija neatlyginti išlaidų už DPF filtrą ir pakeitė savo

reikalavimą – prašo atlyginti PVM sumą bei vairo kolonėlės keitimo išlaidų. Taigi, draudikas mano tinkamai vykdęs TPVCAPDĮ 19 straipsnio 6 d dalyje nustatytą pareigą ir, pareiškėjui nepagrindus įrodymais sugadintos vairo kolonėlės priežastinio ryšio su apgadinimais, atsiradusiais po įvykio, pagrįstai draudimo išmokos už vairo kolonėlę nemokėjo.

Draudikas mano, kad pareiškėjo prašymas atlyginti PVM, realiai nepirkus paslaugų ir prekių, yra nepagrįstas, nes prieštarauja Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo II skyriaus 14 straipsnio „Apmokestinimo momentas“ nuostatomis bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795 patvirtintų Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir išmokos mokėjimo taisyklių (toliau – Taisyklės) reikalavimams. Taisyklių 15 punkte nurodoma, kad „žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM) atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio.“

Draudikas nurodė, kad Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (2006 m. birželio 7 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-381/2006), vertindamas, ar į išlaidas transporto priemonei suremontuoti (t. y. draudimo išmoką) turi būti įtraukta PVM suma, yra išaiškinęs, kad tuo atveju, kai automobilis neremontuojamas, prievolė apskaičiuoti ir mokėti į biudžetą PVM neatsiranda, nes nėra apmokestinimo objekto, todėl tiek PVM mokėtojų, tiek ne PVM mokėtojų nuostoliu laikytina prekių ir paslaugų, reikalingų automobiliui suremontuoti, vertė be PVM. Draudiko manymu, pareiškėjo nurodoma teismų praktika negali būti taikoma šiuo atveju, nes buvo suformuota kitų, neanalogiškų aplinkybių ir net skirtingos draudimo sutarties rūšies pagrindu kilusio ginčo byloje (pareiškėjo minėtoje Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. kovo 16 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-12/2009 buvo nagrinėjamas ginčas, kilęs dėl teisinių santykių, kilusių pagal turto draudimo sutartį). Draudikas nurodė neatmetantis galimybės pareiškėjui atlyginti PVM sumos, tačiau pareiškėjas turi atlikti realų automobilio remontą, prieš tai suderinęs remonto mastą ir pateikęs automobilį apžiūrai dalyvaujant draudiko atstovui.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiško ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių paaiškinimus ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudimo išmokos, atlyginančios per įvykį pareiškėjo automobiliui padarytų sugadinimų remonto išlaidas.

Dėl draudimo išmokos, atlyginančios pareiškėjo automobilio vairo kolonėlei padarytų sugadinimų išlaidas

Kaip matyti iš 2019 m. vasario 25 d. sprendimo, draudikas, nustatydamas draudimo išmokos dydį, vadovavosi Vertinimo ataskaita –nuostolio dydį (be papildomų susijusių išlaidų) įvertino 16 494,31 Eur, minėta suma (be PVM) yra įvertintas automobilio remontas Vertinimo ataskaitoje. Minėtame sprendime draudikas nurodė, kad atlyginama suma mažinama 4 708,85 Eur, t. y. su vairo kolonėle ir dulkių filtru susijusiais nuostoliais: vairo kolonėlė – 2 094,14 Eur, vairo kolonėlės nuėmimas ir uždėjimas – 19,43 Eur, vairo kolonėlės keitimas – 8,33 Eur, dulkių filtras – 2 586,95 Eur. Draudiko sprendime nurodytos detalių ir darbų kainos atitinka nurodytas vertintojo sudarytoje remonto sąmatoje (Vertinimo ataskaitos priede).

Kreipimesi į Lietuvos banką pareiškėjas nesutinka su tuo, kad draudikas neatlygino vairo kolonėlei padarytos žalos. Draudikas tokį sprendimą grindė tuo, kad jam nebuvo pateikta įrodymų, jog toks gedimas realiai buvo ir buvo nulemtas įvykio. Vis dėlto tokia draudiko pozicija neatitinka galiojančių teisės aktų.

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta žalos dydžio nustatymo taisyklė: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Minėta žalos dydžio nustatymo taisyklė detalizuota Taisyklių 13 punkte: nukentėjusio

trečiojo asmens turtui (transporto priemonei ar kitam kilnojamajam ar nekilnojamajam turtui) padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas ar biuras, vadovaudamasis atsakingo draudiko ar biuro įgaliotų asmenų (ekspertų) ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ar išvadomis, įmonės, kurioje remontuojamas sugadintas turtas, pateiktais šio turto remonto išlaidų skaičiavimais ir (ar) atsižvelgdamas į įmonės, kuri turi teisę remontuoti sugadintą turtą, pateiktus šio turto remonto išlaidų skaičiavimus ar remonto išlaidų pagrindimo dokumentus, taip pat į nukentėjusio trečiojo asmens pateiktus žalos dydį įrodančius dokumentus.

Pateikti dokumentai patvirtina, kad po įvykio, 2018 m. spalio 24 d., draudikas apžiūrėjo automobilį. Transporto priemonės techninės apžiūros – defektų akte, skiltyje „Pastabos / su įvykiu nesusiję sugadinimai / kita informacija“ nurodyta: „Vairo kolonėlės defektacija remonto metu“. Taigi, per apžiūrą draudikas užfiksavo galimą vairo kolonėlės pažeidimą, kuris turėjo būti patikslintas vėliau.

Pareiškėjui draudikui 2018 m. lapkričio 20 d. pateikus nuotraukas iš įvykio vietos, 2018 m. gruodžio 7 d. draudikas pareiškėjui išsiuntė rekomenduojamų remonto įmonių sąrašą, į kurias pasiūlė kreiptis, jeigu pareiškėjui nebus priimtina draudiko sudaryta 4283,16 Eur žalos sąmata. 2018 m. gruodžio 12 d. pranešimu draudikas informavo pareiškėją, kad iš remonto įmonės laukia derinti remonto darbų sąmatos ir sąskaitos faktūros už atliktus remonto darbus. Taigi, draudikas pareiškėjo paprašė pateikti automobilių remonto įmonės parengtą sąmatą. Iš Vertinimo ataskaitos ir jos priedo – UAB „Keturi žiedai“ sąmatos – matyti, kad pareiškėjas kreipėsi tiek į turto vertintoją, tiek į automobilių remonto įmonę. Tiek vertintojas, tiek remonto įmonė savo sudarytose sąmatose numatė automobilio vairo kolonėlės keitimą.

Kaip matyti iš pateiktų duomenų, draudikui buvo kilusių abejonių dėl į Vertinimo ataskaitą įtrauktų darbų masto ir pagrįstumo. Dėl kilusių abejonių buvo surengta papildoma automobilio patikra UAB „Moller Auto Keturi žiedai“. Per patikrą patikslintos aplinkybės nurodytos 2019 m. vasario 5 d. UAB „Moller Auto Keturi žiedai“ rašte: „Galinis reduktorius yra pažeistas nuo galinio duslintuvo. Vienareikšmiškai galinis reduktorius turi būti keičiamas. „Išmetimo sistemos katalizatorius“ yra sulenktas, todėl turi būti keičiamas. Kadangi duslintuvas ir katalizatorius yra sulenkti, didelė tikimybė, kad yra pažeistas ir DPF filtras. Detalesnė DPF filtro apžiūra jį išmontavus ir apžiūrėjus endoskopu.“ Kaip matyti iš Lietuvos bankui pateikto kreipimosi, remonto įmonei patikslinus aplinkybę dėl DPF filtro, pareiškėjas draudiko sprendimo šios detalės kaina mažinti draudimo išmoką nebeginčijo. Vis dėlto dėl vairo kolonėlės minėtame UAB „Moller Auto Keturi žiedai“ rašte nepasisakyta – nėra nurodyta, kad vairo kolonėlės apgadinimas nenustatytas, jos keitimas nėra būtinas ar nesusijęs su įvykiu.

Taigi, iš byloje esančių įrodymų nustatyta, kad draudikas nepateikė jokių objektyvių įrodymų, pagrindžiančių poziciją, kad jis neprivalo atlyginti vairo kolonėlei padarytos žalos, nes jos nebuvo arba ji nesusijusi su įvykiu. Pareiškėjas savo ruožtu, siekdamas įrodyti, kad draudiko priimtas sprendimas yra nepagrįstas, rėmėsi remonto įmonės ir vertintojo sudarytomis sąmatomis, į kurias vairo kolonėlės keitimas buvo įtrauktas. Žalos vairo kolonėlei ir jos ryšio su įvykiu aplinkybės nebuvo paneigtos ir per pakartotinę draudiko inicijuotą automobilio patikrą remonto įmonėje (šios patikros rezultatai pateikti 2019 m. vasario 5 d. rašte).

Draudikas nurodė, kad, pareiškėjo pateikta UAB „Moller Auto Keturi žiedai“ parengta automobilio remonto sąmata yra preliminarus, sudarytas neatlikus automobilio remonto, prielaidomis grįstas, neįpareigojantis remonto pasiūlymas. Vairo kolonėlės gedimas (jei toks ir buvo) galėjo atsirasti dar iki įvykio ir įtrauktas į sąmatą paties pareiškėjo prašymu. Tam, kad šį gedimą būtų galima priskirti prie įvykio pasekmių, reikia atlikti faktinį automobilio remontą (kad būtų galima nustatyti, ar tikrai tokie apgadinimai buvo ir galėjo atsirasti per eismo įvykį) arba pateikti automobilio gamintojo rekomendacijas, kad po tokio pobūdžio automobilio apgadinimų toks gedimas galimas. Kol nėra pateikta tokių įrodymų, vairo kolonėlės remonto, kaip įvykio padarinių šalinimo, įtraukimas yra deklaratyvus ir nepagrįstas.

Vis dėlto pažymėtina, kad Vertinimo ataskaita, kuri parengta UAB „Moller Auto Keturi žiedai“ remonto sąmatos pagrindu, vadovavosi pats draudikas, nustatydamas žalos dydį. Draudikas nenurodė, kad pareiškėjo pasirinkta remonto įmonė yra nekompetentinga vertinti automobilio apgadinimų. Taip pat draudikas nepateikė jokių įrodymų, patvirtinančių, kad vairo kolonėlės keitimą į remonto sąmatą UAB „Moller Auto Keturi žiedai“ įtraukė tik pareiškėjo prašymu, o ne pačiai remonto įmonei nustačius minėtos detalės pažeidimą, jį laikant susijusiu

su įvykiu. Draudikui suabejojus dėl dalies gedimų, buvo atlikta papildoma automobilio patikra toje pačioje įmonėje UAB „Moller Auto Keturi žiedai“, dalyvaujant draudiko atstovams. Jos rezultatai buvo užfiksuoti 2019 m. vasario 5 d rašte: nurodyta, kad „galinis reduktorius ir išmetimo sistemos katalizatorius“ turi būti keičiami, o DPF filtras taip pat galimai pažeistas, tačiau tai gali būti nustatyta tik jį išmontavus ir apžiūrėjus endoskopu. Taigi raštas, kuriame pateiktos pakartotinės, draudiko inicijuotos automobilio patikros išvados, taip pat nepatvirtina draudiko nurodomos aplinkybės, kad į remonto sąmatas vairo kolonėlės keitimas įtrauktas nepagrįstai.

Kaip minėta, draudikas draudimo išmoką mokėjo pagal Vertinimo ataskaitą, draudimo išmoką mažindamas vairo kolonėlės ir PDF filtro nuostolių sumomis. Remonto kainos apskaičiavimas detalizuotas vertintojo sudarytoje remonto sąmatoje. Joje prie keičiamų dalių numatytos tokios pozicijos: „vair. velen.“, „vair. kont. žiedas“. Taigi, nėra pagrindo nesutikti su pareiškėju, kad, mokėdamas draudimo išmoką, draudikas neginčijo dalies vairo mechanizmo sugadinimų ir juos atlygino.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.38 straipsnyje įtvirtintais prievolių vykdymo principais, prievolės turi būti vykdomos sąžiningai, tinkamai ir nustatytais terminais pagal įstatymų ar sutarties nurodymus, o kai tokių nurodymų nėra, – vadovaujantis protingumo kriterijais. Jeigu vienai iš šalių prievolės vykdymas kartu yra ir profesinė veikla, ši šalis turi vykdyti prievolę taip pat pagal tai profesinei veiklai taikomus reikalavimus. Kiekviena šalis turi atlikti savo pareigas kuo ekonomiškiau ir bendradarbiauti su kita šalimi (šalių pareiga kooperuotis). Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 98 straipsnio 2 dalyje yra nustatyta, kad draudikas privalo tirti aplinkybes, būtinas draudžiamojo įvykio faktui, pasekmėms ir draudimo išmokos dydžiui nustatyti, dėdamas reikiamas pastangas. Minėto straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad draudikas privalo įrodyti aplinkybes, atleidžiančias jį nuo draudimo išmokos mokėjimo ar suteikiančias teisę sumažinti draudimo išmoką. Nors draudikas siekia žalos dydžio ir priežastinio ryšio su įvykiu įrodinėjimo pareigą perkelti pareiškėjui, toks draudiko siekis neatitinka minėtų teisės aktų. Pareiškėjas veikė aktyviai, kreipėsi tiek į remonto įmonę, tiek į vertintoją, kurie nustatė, kad vairo kolonėlė turi būti keičiama. Taisyklių 13 punkte numatyta teisė žalos dydį nustatyti pagal įmonės, kuri turi teisę remontuoti sugadintą turtą, pateiktus šio turto remonto išlaidų skaičiavimus. Vertinimo ataskaita taip pat yra vienas galimų žalos dydžio nustatymo šaltinių, vertinamų kompleksiskai, siekiant įgyvendinti CK 6.251 straipsnyje įtvirtintą visiško nuostolių atlyginimo principą ir CK 6.38 straipsnyje įtvirtintą ekonomiškumo principą. Pareiškėjas savo reikalavimą draudikui dėl draudimo išmokos dydžio grindė leistiniais įrodymais – savo srities profesionalų parengtais dokumentais. Esant tokiems duomenims, nesutikdamas su pareiškėjo nurodytu žalos dydžiui, draudikas turėjo pareigą įrodyti, kad vairo kolonėlė neturi būti keičiama arba įvykis nenulėmė minėtos detalės keitimo poreikio. Vis dėlto draudikas nepateikė jokių duomenų, kurie patikimai pagrįstų ir įrodytų minėtas aplinkybes. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad draudikas nepagrįstai atsisakė atlyginti pareiškėjui vairo kolonėlės keitimo išlaidas.

Vadovaujantis Taisyklių 15 punktu, žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM) atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Būtinas remonto išlaidas sudaro remonto darbų vertė, dažymo darbų vertė, keičiamų dalių vertė (nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo), dažymo medžiagų vertė ir papildomos išlaidos (transportavimo, saugojimo, techninės ekspertizės ir kitos išlaidos). Būtinos remonto išlaidos apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais. Jeigu nustatyta, kad sugadintos detalės ir (ar) dalys gali būti remontuojamos, bet neprivalo būti keičiamos, remontas turi būti atliekamas kaip tik šiuo numatytu būdu. Sugadintos detalės ir (ar) dalys gali būti remontuojamos, jeigu po remonto jos atitiks techninius aktyvios ir pasyvos saugos reikalavimus.

Kaip matyti iš 2019 m. vasario 25 d. draudiko sprendimo, draudimo išmoka apskaičiuota Vertinimo ataskaitos pagrindu, mokama suma mažinta vertintojo sudarytos remonto sąmatos detalių ir darbų kainomis (vairo kolonėlė – 2 094,14 Eur, vairo kolonėlės nuėmimas ir uždėjimas – 19,43 Eur, vairo kolonėlės keitimas – 8,33 Eur). Taigi, ginčo dėl vairo kolonėlės keitimo išlaidų dydžio nėra. Atsižvelgiant į nurodytas aplinkybes, tenkinant pareiškėjo

reikalavimą, draudikui rekomenduojama sumokėti pareiškėjui 2 121,90 Eur draudimo išmoką, atlyginančią automobilio vairo kolonėlei padarytą žalą.

Dėl pridėtinio vertės mokesčio atlyginimo

Pareiškėjas prašė rekomenduoti draudikui sumokėti papildomą 2 561,58 Eur draudimo išmoką, kuri turėjo būti išmokėta kartu su pirmine draudimo išmoka kaip PVM. Kaip minėta, vadovaujantis Taisyklių 15 punktu, jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM) atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Sutiktina su draudiku, kad pareiškėjas nepateikė duomenų, patvirtinančių, kad automobilio remontas buvo faktiškai atliktas. Jų nepateikus, šiuo metu nėra pagrindo tenkinti pareiškėjo reikalavimo dėl PVM atlyginimo. Atkreiptinas dėmesys, kad pareiškėjo nurodoma teismų praktika neaktuali sprendžiant pareiškėjo ginčą su draudiku - iš esmės skiriasi bylų aplinkybės, įskaitant draudimo sutarties rūšį.

Atsižvelgiant į nurodytas aplinkybes, pareiškėjo reikalavimas tenkintinas iš dalies.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.2 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

1. Iš dalies tenkinti pareiškėjo A. Ž. reikalavimą ir rekomenduoti ADB „Gjensidige“ išmokėti pareiškėjui papildomą 2 121,90 Eur draudimo išmoką, atlyginančią automobilio vairo kolonėlei padarytą žalą.

2. Įpareigoti ADB „Gjensidige“ per mėnesį nuo šio sprendimo priėmimo dienos raštu informuoti Lietuvos banką apie šio sprendimo rezoliucinės dalies 1-ame punkte nurodytos rekomendacijos įgyvendinimą (neįgyvendinimą). Draudikui neįvykdžius minėtos rekomendacijos, apie tai bus paskelbta Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Reguliuojamos rinkos priežiūros skyriaus
viršininkas, pavaduojantis Finansinių paslaugų
ir rinkų priežiūros departamento direktorių

Vaidas Cibas